

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any III.—TARRAGONA, 28 Febrer de 1915.—Núm. 84.

BIBLIOTECA PÚBLICA
TARRAGONA
REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Méndez Núñez, 6, baixos

Els treballs se publiquen baix la
responsabilitat de llurs autors.
No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre 1'50 ptes.
Anuncis, a preus convencionals.

Les idees nacionalistes i la nacionalització de la terra

Tot ideal que no pot incorporar-se al sentit general de la societat, tindrà solament un valor relatiu; per a que'ls ideals tinguin un valor absolut, han de tindre un contingut humà.

Les doctrines nacionalistes fins fa poc no tenien ben definits, ben concretats els seus ideals; no tenien mes que un valor relatiu. Una vegada aprovat l'últim Missatge de la Unió Catalanista, gaudeixen d'un valor absolut, perquè en les doctrines allí exposades, además de la part sentimental hi tenim uns valors absoluts ben consistents, que, sens deixar d'èsser ben catalans, tenen la virtut de poder-se incorporar al sentit universal.

Se fa necessari realitzar un verdader apostolat per a que'ls ideals nostres arribin al cor del poble i els puguin entendre de una manera ben clara i ben concreta, sobre tot en lo que's refereix a la idea de nacionalitzar la terra, que és la mes poc coneguda, entre la classe mitja que avui per avui es la classe que forma el nervi de la societat actual i que està orfa de ideals que la redimeixin de l'estat d'engunies i neguits que no li donen un moment de repòs per a poder gaudir de la vida.

L'exèrcit de petits industrials, de petits comerciants, de arrendataris de la terra, que viuen dins un ambient aburgésat, que les inquietuts permanents no'ls deix temps per a pensar en sí mateixos i que la generalitat admeten sense protesta les idees malthusianes, que'ls satisfets de la vida els imposen, aquest exèrcit de lluitadors, ssn als qui amb mes persistència haurem de predicar, ja que la part mes ilustrada dels jornaleros admeten el principi de la nacionalització de la terra.

Es una creencia molt vulgaritzada fins entre persones de certa cultura, que'l nacionalitzar la terra es una idea descabellada, una especie de *repartidora* que ha de expoliar per medi de una gran revolució social als posseïdors actuals.

No hi ha ni *repartidora* ni *revolució* en el sentit de que els eternals malthusians escarneixen totes les idees que porten en son sí els principis eternals de justícia.

«Els que pretenen justificar la propietat territorial, confonen llastimosament el *aprofitar* la terra, condició essencial de tots els progresos socials, amb la *apropiació* de la terra, origen de totes les calamitats que estem patint; confonen la riquesa, que es producte del treball de l'home, amb els bens naturals, obra exclusiva de la Naturalesa, com es la terra.

»Se diu que el nacionalitzar la terra portaria el encongiment del treball i vindria la ruina de la industria i la conseqüència seria la miseria general. L'experiencia demostra d'una manera evident que això no es cert. Avans de dictar la llei de mines, la creencia general era que'l posseïdor de una terra era seva fins les entranyes de la mateixa, i's va dictar una disposició *nacionalitzant el subsol*, i avui el Quefe de l'Estat concedeix el subsol amb *usufruit*, no en *propietat*, per un cànon moderat i en trossos proporcionats al que'l miner pot necessitar. Si'l concessionari de una mina deixa de treballar, durant cert temps en la mina, el que denuncia que no s'hi treballa té dret a demanar-la, que li arrendin an ell. Aquesta llei no ha produït cap protesta i no ha me-

rescut cap crítica ni dels economistes ni dels juriconsults.

»I de lo que's tracta ara, es senzillament de fer extensiva la llei del subsol a la superfície; hem d'eliminar aquesta contradicció que res justifica entre dues lleis que tenen per igual objecte fets iguals.»

Aquesta doctrina, que l'hem après d'un economista espanyol, D. Alvar Flores Estrada, no es pas nova, perquè fa mes de cinquanta anys que la va formular en els seus cursos d'economia política; lo que es, que hem passat el temps discutint de fórmules polítiques i ja'l mateix autor preconitzava que les reformes econòmiques socials deuen implantar-se avans que les polítiques i que avans que la emancipació política, ha de ésser l'emancipació econòmica.

P. A. M.

◆ ◆ ◆

La conferencia den Mallol, sobre Ports francs

Com ja anunciarem en nostre passat editorial, el dijous a la nit desenvolupà sa conferencia sobre «El projecte de Llei de Ports francs presentat a les Corts i el Port de Tarragona» en el saló del Centre Industrial, nostre bon amic En Macià Mallol.

Els espaiosos locals del Centre foren omplentats fins a curull per tot Tarragona, quasi podriem dir, puig que la concorrencia estava composta de comerciants, industrials, banquers i representants dels elements directores tarragonins, poguent afirmar, sens dubte a incorre d'exagerats, que l'acte citat fou el de mes èxit de tots els celebrats al Centre Industrial, de lo que'n pot restar-ne orgullosa llur Junta.

En Mallol comensà dient que al tindre noticia de la vinguda a nostra ciutat dels senyors Corominas, Cambó i Sedó per a celebrar una conferencia a l'Ajuntament s'havia cregut necessari suspendre la seva conferencia, però que en reunió tinguda per la Junta del Centre Industrial se convingué en que devia donar-se i de la mateixa manera que com se tenia preparada i aixís la anà desenrotllant, fent avinent que trova molt acceptable el projecte de Llei de Ports francs presentat a les Corts per la Comissió nomenada al Congrés, puig que d'haver prosperat el que havien presentat els representants a Corts, de Barcelona, no podia acceptar-se de cap manera apart de que no veia la forma de portar a la realitat lo de la zona neutral per lo molt elevat del seu cost, ja que la expropiació dels terrenys importen uns 8 milions de pessetes i tenint en compte que aquests terrenys no foren tant grans com els que contaven els hi donaria l'Estat, de la zona marítima. A més, vindria després tot el cost de terraplenar pel sanejament i demés obres necessaries i encara pujaria a molt mes aquests milions. Vegis, doncs, si's podia fer tot això, car amb les anormalitats actuals no vindrien els capitals del estranger, i els d'aquí no s'hi voldrien aventurar.

Es mostrà francament partidari del present projecte, puig que'l cost era molt mes reduït i per lo tant mes viable.

Seguí després amb un sentit i bell paragraf, fent notar la manera d'obrar dels element representatius tots de Barcelona, envers Tarragona, en aquest assumpte, tenint qualques frases, a nostre entendre, de justa recriminació, ja que aitals intencions de haver prevaescut haurien portat la complerta aniquilació de la vida tarragonina.

Digué després que homes tan eminents com En Rahola, En Salat, En Elías de Molins, En Albert Rusiñol i molts i molts altres han convingut tots ells en que el port mes indicat, el que reuneix mes condicions de situació i economia per a instal·lar-hi el Port o Depòsit franc es el de Tarragona i molt mes, atenint-se a lo que deuen i a lo que van destinats a ésser els Ports francs, xo es, l'enrobustiment de la exportació dels articles de producció nacional, cosa que succeeix en nostre Port, com tots savém, que's pot dir es purament d'exportació, ja que la importació que's fa a Tarragona es molt petita. Feu notar després, amb datos ben eloqüents per cert, que fan innegable la concessió del Port franc a Tarragona i no a Barcelona, i aquets son que mentres Barcelona desde la pèrdua de les colonies no ha pogut reconquistar la quantitat de exportació a que aleshores arribà, a Tarragona no tant sols l'havém recuperat sino que l'havém ja *quadruplicat*. Les mercaderies que se autoritzen per a operar dins els Ports Francs, des de mes importancia, son els ólis, arrós, avellana, ametlles i altres, tots ells de producció dins la zona convergent a nostre port, puig que dels dits cap se'n produeix a la provincia de Barcelona per a la exportació. Feu resaltar la situació inmillorable de nostre port per lo extensa de la zona que convergeix an ell, ja que ho es mes que a Barcelona. Mirà després que de no concedir-se a Tarragona el Port franc representa la vida o mort nostra, mentres que si es concedeix aquí, no fariem gens de mal a Barcelona puig que la exportació que li restariem fora ben petita degut a que, com digué avans, la exportació que fan allà es ben reduïda comparada amb la de aquí.

Acabà dient que si tots desitjém que Tarragona continui surant, es necessari que's treballi amb fè, nomenant una comissió especialissima per a aital assumpte, i que aquesta treballi, buscant l'apoi dels Diputats, Senadors i demés forces per a obtindre, per a Tarragona, la concessió de Port-Dipòsit franc. I demanà, en nom del Centre Industrial, a que donguessin altres conferencies, persones de mes coneixements i de mes facil peroració que jo—digué— i als que molts d'ells veia allí reunits.

Una xardorosa i llarga ovació premià al conferenciant la seva tasca, i nosaltres des de nostres modestes columnes adressém nostra mes coral felicitació al volgut amic, En Macià Mallol, desitjant, a la vegada, que la seva iniciació de l'obra a fer pel bé de Tarragona, trovi tot aquell resó necessari per l'engrandiment de nostra volguda ciutat.

◆ ◆ ◆

Les dones belgues

Un altre fet horrorós d'aquesta guerra sens precedents qu'enllotà tot el mon amb sang, arriba fines a nosaltres; un cop mes nostres esperits se revoltent, irats, devant les malifetes de les bàrbares hordes qui no respectant les joies d'art i d'arquitectura ni lo mes sagrat, han petjat també l'honra de les infelisses dones de aquella desventurada nació que s'ha vist trepitjada i malmesa en nom d'una cultura (?).

S'ha comprovat palesament que milers i milers de dones, verges, viudes i casades, en els moments d'horror, quan sos esposos, germans, pares i fills agonitzaven baix la metralla de l'enemic invasor i ses llars eren arrasades i amb ulls d'espant veien tantes infamies i vexacions, foren assaltades pels *faunes*, la soldadesca borbata de sang i que coronava l'epílec de la seva obra destructora, deshonorant-les.

Han passat messos; l'obra de la Naturalesa ha fet via i aquell fill engendrat, no en hores de amor serenes, batega en el claustre matern anunciant son pròxim adveniment.

¿Quin amor pot tindre una mare per un fill que no desitjava? ¿Com pot estimar an aquell pobre intrús si li serà sempre un record sagnant de jorns d'horror i malestruga? ¿Què deu fer una mare amb un fill aixís?

I això es lo que avui capfica als pensadors. Quins s'espremen el cervell per a solucionar aital conflicte i la forma en que deu obrar una mare, dat cas de que son patriotisme ofegui la vèu de la maternitat.

Veus'aquí la guerra; veus'aquí una de les contingències a que'ns ha portat l'egoisme absorvent d'un hom, qui amb sa superbia es creu mes gran que Deu, i sens reparar amb res ho trepitja tot i vol esmicolar en sa fatlera boija al mon en pès. Aquests pobrets nins que vindran al mon en hora trista, renegaràn quan tinguin ús de raó dels qui els han engendrat, al veure que per tota herència els hi deixà son desconegut pare una barrera d'odi que'ls separa de l'immens amor de mare i del germans qui els miraran sempre amb cert despit com un intrús en la casa.

¡Pobres dones belgues! ¡Pobres fills en embrió! De tots els horrors de la guerra cap, potser, tant intensament gran i de tanta transcendència com aquest per les contingències del pervindre.

¡I encara hi ha qui diu que la guerra es moral, i una necessitat dels pobles pel seu expandiment! ¡I encara en centres doctes hi há qui preté fer l'apologia d'aquest poble i el col·loca a la devantera de les nacions cultes!

¡Ill'usos i enganyats! Aquests fets no s'esborren i l'espasa de Damocles, tard o de jorn caurà, trençada, i no faltarà un bard alemany que a l'igual que l'Enric Heine, canti a la rebecca Alemanya les absoltes, que entre lo podrit sempre hi ha un bri de bonesa.

WALTER.

El Museu Diocesà

Hem tingut el goig de visitar el Museu Diocesà creat per iniciativa del senyor Arquebisbe i instalat en varies sales de la Catedral, que tenen ingrés pels claustres de la mateixa.

Hem examinat detingudament la munió d'objectes exposats amb la preferència que nostres gustos ens indicaven. No hem de fer una resenya crítica dels mateixos; ens manca autoritat per a fer-ho, encara que tenim el presentiment de que si autoritat de crítics tinguéssim, la posariem a contribució per a fer un el·logi de lo que nostres ulls admiraren.

A dintre aquest Museu hi ha la col·lecció de tapiços de nostra Catedral, els quals, per si mateixos, basten a donar una importància gran al Museu que'ls aguardi.

Peró, heus'aquí que aquesta visita ens ha suggerit un comentari que recullim per a donar a nostres llegidors: Amb motiu de la creació d'aquest Museu, la premsa local donà, amb una continuïtat remarcable, uns solts en els qual se feia saber que la persona X..., la família Z... o'ls hereus de M... regalaven per a engroixir la col·lecció del projectat Diocesà un objecte antic que guardaven com una reliquia; una col·lecció de monedes que havien hereditat com un tresor o una imatge que venien venerant des de la casa pairal. I aquests solts incloïen el nom del donant, que sovint esqueia amb el de una persona rica, si bé quiscuna que altra volta en el de una persona humil, però sempre instruída.

I, heus'aquí el nostre comentari: ¿A qué es deu aquesta pressa en fer aquesta mena de donatius tots en un temps determinat? ¿A que's creava un Museu ont poder-los exhibir i conservar? Però, ¿es que a Tarragona no n'hi ha un de Museu, digne com el primer, i quin renom arriba per sobre de muntanyes i mars a tots els països ont hi ha cultura? ¿Es que la qualitat dels objectes no guardava relació amb la modestia del Museu Provincial? ¿Es que, per ventura, al fer un donatiu a aital establiment, no s'havien de veure la vanitat satisfeta, (com ara), amb un solt a

la premsa, en quin solt s'hi fes menció del nom del generós benemèrit?

No; res d'aixó. La resposta es ben senzilla: es que el Museu Diocesà està creat per un Arquebisbe...

L'un, el Provincial, no es de cap persona ni comunitat determinada; es el Museu civil, i, com a tal, el Museu del poble i aquests il·lustres donants, amb el poble no hi volen saber res, com no siga per a servir-se'n d'ell per a enlairar-se satisfent un profit particular; mentres que l'altre, es el Museu Diocesà, el del clero (l'amo de la majoria de bens materials i morals d'Espanya); es el Museu de l'Arquebisbe...

¡Oh, civisme d'Espanya! ¡Oh, ciutadania dels espanyols!

¡Tot es un mite! Ni civisme, ni ciutadania, ni criteri, ni voluntat, ni consciència, ni religió; així mateix, ni religió! Lo únic que tenim es la vanitat arraigada al fons nostre; l'hipocresia formant part integrant de nosaltres; la tonteria humana incrustada al cervell; l'inconsciència convertida en eterna companya de nostres accions i'l servilisme dintre la mèdula. Ara sols falta que les institucions armades organitzin un nou Museu i acabin de ploure els oferiments que manquin i després encendre quatre blandons i posar domagos negres a la porta del modest Museu Provincial amb un rètol que diga: «Mort d'asfíxia!»

En nom de l'art protestem de la ocultació, fins avui, de la major part d'objectes exposats al Museu Diocesà. En nom del tarragonisme protestem de l'usurpació del Dret que s'ha fet al Museu Provincial. I, en nom de les pràctiques ciutadanes, protestem... però, cá; no podem... la cara ens cau de vergonya!

Serpentines sortoses

En les branques despallades dels grans plàtens melangiosos

s'hi ajaçaren llamps encesos, cintetes de serpentina: ara'ls bells colors de festa san pels raigs del sol gelosos, ara penjen i voleïen com filets de terenyina.

Quiscuna d'elles, valenta, vé dels marlets amorosos del balcó, vella tribuna de gresca carnavalesca:

el vent que passa l'omplena de petons pecaminosos, fins que la trenqui la pedra de la bassetja infantina.

El sol se'n emportarà tot rastre dels seus colors, eis ulls les perdràn cercant-les; per les rosades malmeses, el vent que no pugui rompre-les, serà cèfir matiner.

No hauràn passat pel escarni, pel sarcasme, pels dolors de les sales exornades, plenes de música, enceses, de *Pierrots* i *Colombines* en tiroteig mentider.

J. COSTA I POMÉS.

Barcelona.

De Teatre Catalá

«El Teatre catalán

III

Decíamos en nuestro artículo anterior que la falta de espíritu de raza era una de las causas sentimentales de la crisis. Veamos hoy de donde puede proceder el resurgimiento según la orientación que señalan las obras de nuestros autores actuales, dramaturgos que, a decir verdad, han vuelto sus ojos a las corrientes extranjeras antes de saciarse en las fuentes vivas de nuestro pueblo, ya que no vacilaríamos un momento en afirmar que, muchos de ellos, conocen solo de oídas o por el título las obras clásicas catalanas, en tanto que dominan perfectamente el fondo de las modernas, venidas del Norte de Europa, si no es que se han detenido con manifiesta complacencia en las habilidades del moderno teatro francés, muy espiritual, muy ingenioso y perfectamente huero.

Al olvidarnos de quienes éramos, de lo que era preciso hacer para ser fuertemente personales, hemos tenido la pretensión de incorporarnos de un salto al movimiento intelectual del presente; hemos corrido mucho, y naturalmente, al alcanzar lo que nos parecía término de la jornada, nos hemos sentido fatigados en extremo. Ha sucedido lo mismo que

con nuestros poetas líricos, que sucesivamente en diez años han sido románticos, parnasianos, decadentes y casi ninguno personal. Victor Hugo, Musset, Baudelaire, Verlaine, D'Aureville, Moreas, etcétera, tienen su eco entre nosotros. No comprendemos como Marinetti no ha hecho discípulos, en esta tierra abierta a todos los vientos. Y no hay que decir de D'Annunzio, ídolo y desorientador de toda la juventud que empieza, rebosante de entusiasmos e imaginación, pero vacía de esencia nacional. Muchos que os recitan a la perfección un soneto de Rousard, no saben quien era *Teresa Bou*, la Laura catalana, ni dirían dos versos de *Ausias March*.

Al aplicar lo que dejamos dicho al teatro, se nos replicará que carecemos de tradición. Perfectamente. Más cuando ésta no existe es necesario crearla. Y al hacerlo se debe acudir a la fuente viva que mana de las entrañas de la raza; esta raza que ha tenido el vigor suficiente para arrancarse del espantoso letargo en que cayó desde los fines de la monarquía catalana-aragonesa. Mas para ello se necesitaba empezar por ahondar las manos en la tierra endurecida, y la tarea pareció demasiado áspera y poco productiva. El espejismo de fuera era tendador en exceso para cerrar los ojos, y así, al olvidarnos de lo propio, se apoderaron de nuestro hogar la gente forastera; mas el pueblo, este ingenuo pueblo, donde crece la semilla de la verdadera personalidad de una nación, al poco tiempo les volvió la espalda; no era aquello lo que necesitaba su espíritu hambriento, y los nuestros, entonces, pudieron contemplar que, lejos ya los huéspedes molestos, no existía el hogar, aquel en que pusieron todas las esperanzas, pues era sólo una débil hoguera expuesta a todos los vientos, y que se había convertido en ligero montón de ceniza que el aire dispersaba. Nuestra raza, fuertemente primitiva, se había entretenido en el espectáculo de sus orientadores, disfrazándose con ajenas y desgarbadas vestiduras.

Perdónesenos el divagar y volvamos al punto de partida. Ya citamos como representantes genuinos del verbo catalán hasta ahora, a Maragall y Guimerá; el primero es el nuevo y glorioso camino a seguir; el segundo es la base de esta tradición que reclamamos. Las afirmaciones expuestas aquí y en el artículo anterior ¿quieren decir que no existen otros autores dignos de todos nuestros respetos y entusiasmos? No; pero a ninguno de ellos sabemos atribuirle aquel calificativo tan puro de *nuestros*. Mucho hay en su obra que nos pertenece, mucho hay también que no quisiéramos hallar en ella. Citemos dos casos: Ignacio Iglesias, Adrián Gual; los dos temperamentos más opuestos de nuestro teatro. El primero se dirige a la parte más popular del público, en ella cifra todas sus esperanzas y de ella toma todos sus asuntos. El segundo, por el contrario, huye de la popularidad, desea dirigirse a un cenáculo de elegidos, mejor, iniciados, ya que su aspiración artística es algo como la hermética de la Edad Media. Y estos dos autores que por un momento hicieron vibrar la cuerda viva del sentimiento de un pueblo, después se han empeñado en extraviarse por caminos azarosos. Iglesias en *Los viejos*, *Las urvacas*, y en obras anteriores, supo conmover con la sinceridad de su sentimiento, con la sencillez de la frase y con aquella bondad tan característica en él. Concretándonos a las dos obras citadas, encontramos en ellas el valor definitivo de un momento de vida nacional. Pero después el autor se abandona al anecdótico, y aquel fervor que había encendido en las almas se debilita. Nos parece otro. La muchacha hermosa, pobre y loca de vanidad, el saludador con sus curaciones maravillosas, la familia arruinada que se redime por el trabajo, el drama del hombre sin voluntad, juguete de los hijos, y que se salva por el deshonor de su hija mayor, etc., constituyen en sí conflictos que, en manos de un agudo psicólogo producto de refinada civilización, serían quizás excelentes y hasta definitivos dramas. Mas Iglesias, como nuestro pueblo es joven, y, como a éste, le falta la experiencia, base del razonamiento. Somos gentes aún de sentimientos simples, más puros y fuertes, y sólo nos conmueve quien sabe presentarnos su espectáculo. Quiere nuestro pueblo sentir y ver; llorar o

reir francament, pero no quiere raciocinar aún. La visión de la vida es demasiado compleja para él, y antes de detenerse en sus detalles quiere admirarse en la belleza del conjunto. Nos admira aun la pureza de las grandes líneas, que no en vano hay en nosotros un elevado sentimiento clásico.

Adrián Gual, por el contrario, se complace en alejarse de la multitud. Lo complejo de su personalidad y de su obra merece estudio detenido, y en un artículo próximo nos ocuparemos de ello. Aquí sólo tratamos de indicar la influencia de su obra como base de orientación para el porvenir. Quizás el fundador del *Teatre Intim* es el espíritu más inquieto de todos nuestros hombres de teatro. Mas hay un momento en su obra que señala, por decirlo de una vez, un lugar determinado y glorioso. Es como un mojón definitivo en el camino de nuestro arte escénico. Nos referimos a su *Misterio de dolor*. Triunfan en él las características de nuestra raza; sinceridad, fuerza, simplicidad y una gran armonía. Por encima de su *Mariagna* no comprendemos otras cosas más altas que las eternas nieves, el cielo y las estrellas trémulas. Pero Gual, como todos, tenía el oído despierto a las ajenas voces. Soñaba un teatro simbólico, soñaba un teatro poético y sentimental. Para el primero faltaba ambiente; los símbolos por su misma materialidad y trascendencia están lejos del alma de las multitudes, ya que éstas se complacen en la adoración de aquellos dioses que lleva en el fondo del pecho y no admite otros nuevos. Siempre fué característica de las masas el fanatismo. Para el segundo tiene las manos demasiado firmes, demasiado duras. Gual olvidó que el público es quizás el personaje más importante en toda realización teatral. Y téngase presente que al decir esto creemos que nunca el autor debe humillarse a la multitud, sino que, bebiendo en el manantial de sus fuerzas y sentimientos puros, debe obligarle a doblar la rodilla ante aquello que es su única razón de existencia.

Vamos formando nuestra mitología: *Maragall, Guimerá, Misterio de dolor, Los viejos, Las urracas*. Olvidemos todas las claudicaciones en gracia de estas obras. Ahora buscamos los dioses y los héroes, después trataremos de hallar nuestros grandes hombres. Cuando nuestra religión de raza esté formada, podremos alargar la mano a los pueblos vecinos. El egoísmo, en ciertas ocasiones, es necesario y heroico. Y observemos que los grandes hombres, los grandes pueblos, han sido y son esencialmente egoístas.

AMBROSIO CARRIÓN.

(De *El Teatro*.)

Les set meravelles del mon

La máquina de calcular

L'aritmética i l'àlgebra son, en general, el terror dels estudiants. Quants homes, que baix aquest aspecte son nens grans, tenen durant tota llur vida, horror a les xifres!

I encara, sense enraonar d'aqueixa animadversió instintiva, quants comerciants i encara quants savis retrocedeixen espantats davant el càstig de llargues columnes de números a sumar, o de fauloses raïces a extraure, que solament un Inaudy poseeix el privilegi de mirar tranquilament.

Aixís, es precis tenir un viu agraïment als industrials inventors de la máquina de calcular, que'ns han estalviat aquesta grossa molestia i que, economitzant nostra fadiga, ens han fet guanyar en la vida un temps considerable.

A gran senyor, gran honor. Qui no sab que l'inventor de la primera máquina de calcular va ésser l'il·lustre autor de les «Provincials» i dels «Pensaments», Blai Pascal, inventor, a més, del carro de dues rodes i de l'ómnibus?

Va ésser en 1642 que'l célebre escriptor, que era al mateix temps, com ningú ho ignora, un profund matemàtic, va construir una máquina de calcular destinada, segons la seva intenció, a ajudar al seu pare, superintendent de la provincia de Normandia,

i com tal, encarregat de verificar innombrables comptes.

Després de Pascal, se troven en el mateix ordre de idees, una gran quantitat d'inventors. Entre les màquines de calcular mes notables, es precis remarcar les de sumar sense tecles, de Roth, en 1843, Bieringer i Hebetauz en 1873, de Felt i Tarraut en 1887, de Henitz en 1898, etc.

La primera máquina de multiplicar, per sumes successives, es deguda a Leibniz, qui va concebir la idea en 1671 i va fer construir el primer model en 1694. La máquina que va donar els primers resultats verdaderament satisfactoris va ésser la de Halm en 1770; pero es a l'aritmómetro inventat i construït per Thomas, en 1820, al qui pertany el mèrit de haver inaugurat la sèrie de màquines de calcular verdaderament industrials i pràctiques.

Entre les últimes màquines de la fetxa, que de cada any se perfeccionen, citem les de Hamann (1849), Buttner (1888), Weis (1893) i Bollee (1895).

NOVES

Novament trasladem nostres queixes a qui correspongui, per a que se subsani aquesta anormalitat que passa amb el nostre periòdic, de que alguns subscriptors de fora se'ns han queixat que no'l reben, i referent a periòdics que'ns honren amb el canvi, son molts els que tampoc arriben a aquesta Redacció.

Sr. Administrador de Correus de Tarragona: ¿no podria V. remeiar aquestes irregularitats?

Amb el títol de «Mossen Jacinto Verdaguer-Records dels set anys darrers de sa vida», ha començat a publicar una tanda de articles en *Lo Pla d'Urgell*, de Bellpuig, son Director Don Valeri Serra i Boldú, que com es sabut va conviure una colla d'anys amb l'immortal poeta publicant junts lo setmanari *La Creu del Montseny* durant la publicació del qual esdevingueren fets que resten gairebé ignorats.

A jutjar per l'interés que desperta tot lo que's refereix al gran poeta, es de alabar la decisió del Sr. Serra, que per lo que promet en el primer article, es de creure que serà llegit amb forta delectansa tot lo que conti de l'autor de *L'Atlántida*, en ses relacions amb el Director de *El Urbión*, En S. Pey-Ordeix.

Ha sigut represa la causa que se seguia contra el digne president del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Industria, senyor Puig i Esteve, per el seu patriòtic parlament d'entrega de la bandera catalana a la ciutat.

Quan tot semblava revelar que'l procés havia sigut sospès, acullint-se al darrer indult concedit; quan àdhuc s'havia ja fixat dia per al retorn de la fiança en metal·lic, el senyor Puig i Esteve ha sigut avinentat de que continuava cursant-se la causa seguida contra d'ell per considerar-se que el seu delictes (?) no havia sigut comés en públic sinó en una sessió municipal (!)

La inconsistència d'una tan falsa argumentació, evidència ben clarament l'innoble desig de persecució, que sempre halena en els poders de l'Estat espanyol, contra els homes i les institucions nacionalistes de Catalunya.

La Junta Directiva de l'Associació provincial de Mestres de primera ensenyança, ha pres l'acord de nomenar President honorari i conservar-li l'efectivitat del càrrec de la Comissió permanent de llur Associació, a nostre amic particular En Antoni Gilabert Sol, havent volgut rendir-li un tribut de gratitud i de respecte al venerable Mestre, de tots força estimat.

Conceptuem del tot ben encertada aquesta distinció de la que s'acaba d'honorar al senyor Gilabert, a qui adressem nostra felicitació.

Non surtit de Corbates elegants.—Moneders de pell i seda.—*Alta novitat*.—*Preus de fabrica*.—AL DIA. Rambla de Sant Joan, 40.

El proper dissabte, a les nou i mitja de la nit, tindrà lloc al local del «Orfeó Tarragoní» el Concili General ordinari del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria.

Víctima de curta i traidora enfermetat ha passat a millor vida el qui fou ferm federal de tota sa vida, En Manuel Munté, regidor de la minoria republicana de nostre Ajuntament.

A la desconsolada familia del qui fou nostre bon amic li adressem nostre mes sentit pésam per la perduda que acaba de sofrir.

El millor saló de llimpiar calçat es *El Brillante*. A la crema *Dandy*.

COMTE DE RIUS, 15

Divendres a la nit se celebrà al Centre Industrial una reunió convocada pels fabricants de calçat de nostra ciutat havent pres varis acorts encaminats a convocar una Assamblea de productors de calçat d'Espanya, a qual objecte nomenaren tres comissions encarregades de portar-ho a la pràctica.

El senyor Consul de Bèlgica en aquesta plaça ha tingut l'amabilitat de remetre'ns el Llibre gris d'aquella desgraciada nació, que compren la correspondència diplomàtica relativa a la guerra de 1914, (des de'l 24 de Juliol al 29 d'Agost), i un altre follet de la Comissió d'investigació sobre la violació de regles del Dret de gents i de les Lleis i costums de la guerra per les tropes alemanyes.

Estimem l'atenció tinguda amb nosaltres.

Com des de feia molts anys no havíem vist, aquests darrers dies ha bufat el vent d'un modo extraordinari, havent causat algunes víctimes a Barcelona i altres poblacions, regnant per aquest motiu fort temporal en el mar.

A Tarragona, afortunadament, no hem tingut de registrar cap desgracia personal.

Tártana en venda: Informes, Rambla Sant Carles, 26, taller.

Ahir matí se celebrà a l'Ajuntament la conferencia anunciada dels senyors Corominas, Cambó i Ferrer Vidal, aquest últim en substitució del senyor Sedó.

Per la importancia del acte esmentat deixem per a la propera setmana la resenya del mateix.

Segueix la Filarmónica fent els treballs necessaris per al gran concert que prepara per a molt prompte, el que se celebrarà en el Teatre Principal i hi pendran part varis artistes de Tarragona, de Reus i de Valls.

S'assegura que una societat, de la que formen part importants ganaders d'Espanya, se proposa instalar a Sabadell una industria de rentatge de la llana, igual a altra que hi havia a Bèlgica i que fou destruïda pels alemanys.

¿Voleu tenir els metalls sempre com a nous? Useu l'«Aladdin», de venda Ferreteria Mallol.

Imprempta de Llorens i Cabré. — Fortuny, 4

Panificació

F

ORNS DE SANT ANTONI

Diariament, pa de primera

a domicili i al comptat

Rebolledo, 20, bis : : PORT

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comissaria general
 de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **DR. RABADÁ**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts, electroterapia i anàlisis micro químic d'orina i productes patològics.
 Sero-Reacció de Wassermann.—Aplicació del 606

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADÁ

*Ex intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melge
 de les Cases de Socors de Barcelona*

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca
 dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 75, principal. — TARRAGONA

CAMISES

CORBATES

NOVITATS

GILABERT GERMANS : Unió, 20

Galeria Fotográfica d'Art

PERE PALLEJÁ — Unió, 18

PERE LLORET

CORREDOR REIAL DE COMERÇ

Apodaca, 9

GRANDS NOVITATS en

Sombreros i Gorres

RAMON ALOQUIN

UNIÓ, 20

AL DIA

Perfumeria
 Confeccions
 Novitats

RAMBLA SANT JOAN, 40

JOAN ESBERT

FARMACÉUTIC

UNIÓ, 22

Joan Ruiz i Porta

PROCURADOR

Vilamitjana, 9, 1.^{er}

Farmacia Central

Laboratori Químic Bacteriológic

Marti Gæll

Rambla Sant Carles, 41 : : :
 : : : i Sant Fructuós, 5

BOTELLERÍA "LA TARRACONENSE"

MUSTÉ I VIDAL

UNIÓ, 40

Els duenyos de aquesta nova botelleria, se complauen en
 oferirla al públic, participantli que en ella hi trovará sempre un
 complet i variat asurtit de tota classe de licors i vins generosos.

SERVEI ESMERAT

PREUS ECONÓMICS

SERVEI A DOMICILI

CHAMPANYS DE TOTES MARQUES

Gran Fábrica de Calçat

RAMÓN CAVALLÉ

TARRAGONA

TELEFON 120

REAL, 56

MOSTELLE

(RAIMOST)

Suc de raims sense alcohol

The Grape Juice C.º L.º

Londres i Tarragona

El Vermouth més
 higiènic

Un excelent refresc

El millor aliment en les
 malalties i convales-

cia

Se ven per tot arreu



IMPREMPTA

Llorens
 y Cabré

Fortuny, 4

TARRAGONA

C.ª de Seguros Generales de Dusseldorf

Segurs de transports

La New-York, de New-York

Companya de segurs sobre la vida

L'UNION, de Paris

Companya de segurs contra incendis

L'Assicuratrice Italiana, de Milán

Companya de segurs contra accidents

La Continentale, de Mannheim

Segurs de transports

Passeig de Colón, 11 i 12 - Barcelona

SUBDIRECTOR A TARRAGONA:

Maciá Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

PAPERERÍA I EFECTES D'ESCRITORI

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamanys : Escribantès : Plu-
 mes Stilogràfiques : Pesa-cartes : Copiadors, etc. : Gran novetat en pitja pa-
 pers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i albums per a les mateixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

MAGATZEM DE FERRETERIA

FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes - Objectes per a regalos

Articles per a magatzems de vins i olis

Maciá Mallol Bosch, Carrer de Sant Agustí, 9